

Яродом з Рівненської області Рокитнівського району села Карпилівка. Я дуже добре знав Боровця, того ж Тараса Бульбу, який керував Поліською Січчю. При Польщі він тримав кам'яний кар'єр у моєму селі, був керівником того кар'єра кам'яного. Він збудував за свої кошти церкву у Карпилівці, яка і зараз там стоїть.

Мій старший брат Йосип працював у Боровця у тому кар'єрі у 1938 році. Мій брат, Йосип Йосипович, 1917 року народження, а я з 1922-го. Ми обидва пішли добровольцями у Поліську Січ у 1941 році. Ми стояли в Олевську більше місяця. Там було хлопців багато, чоловік 600, а то й більше. Були хлопці з Рокитного, з Клевая, з Сарн. Нас називали бульбівцями.

В Олевськ ми прийшли в липні місяці. У кінці серпня нас розпустили. Коли ми відходили з Олевська, нам чотовий Черешня сказав: «Зброю тримайте при собі». Коли прийшли додому, почалася партызанка під назвою «бульбів-

лагері в зоні вбивали один одного. Там були так звані «блатні» і «суки». Вони один одного вбивали. Були в лагері і так звані «стукачі», їх теж убивали, а нам суп з них варили. 1948 року з-під Воркути за 54 статтею вивозять на Інту у Мінлаг. На Інті чіпляють нам номери на спину. Мій номер був 345-К. Ставлять ґрати на вікна, на двері, замок на двері. Водили строем у ряд по чотири, узявши під руки, у столову і на роботу. І так під номером ходив до 1954 року. Я працював у шахті №9, олп. №3, де я сидів. 1954 року я виходжу на червону волю. Дві неділі ходив відмічатися у комендатуру. Паспорта не дають, а дали справочку і по справочці жив в Інті. 1963 року переїхав у Запоріжжя. Зараз на пенсії. Живемо зі своєю бабусею, яка тоже відсиділа 10 років. Вона родом з Тернопільської області Гусятинського району села Рабетивці. У неї на дворі була криївка. Сексот Богдан Бойко продав. КГБ наскочили — йшов бій. Одного хлопця убили, інші ушли, їх було п'ять. Ка-

ДВА СТАКАНИ ГОРІЛКИ ЗА ЖИТТЯ «ЧЕРЕШНІ»

ці». І тут пішло діло. Стали бити німців, а німці нас. Поляки теж нас били. І ми не давали спуску полякам і ковпаківцям. Почалася різня, поляки палили наші села, а ми їхні, бо поляки були разом з ковпаківцями. Мою Карпилівку і Борове поляки з ковпаківцями спалили до тла, а ми спалили

гебістів було убито 3. Батька її забрали і розстріляли у харківській тюрмі. А вона одержала 10 років. Відбувала покарання на Інті. Там ми і побралися. І ми уже раді, що Україну дочекалися, хоч то Україна не така, за яку ми боролися. Цією Україною керують комуніфашисти, а не українці. Будемо

робилося неправильно, бо було усе на руку німцям і комуністам. Вони зуміли нацькувати поляків на нас. Так велося до 1942 року. У 1942 році прийшли до нас бандерівці і ми стали бандерівцями. У моєму селі і других селах організовувалися боївки. Я був у боївці і був господарчим по одягу і харчах для відділів. У 1944 році катам вдалося мене взяти. Це сталося 18 квітня у моєму селі. Сексот привів катів вечором до хати і мене арештували. Сексота по вуличному дражнили Дубина. Правда, він не довго гуляв. Упала віршовка йому на шию. Брат мій старший був чотовим у відділі «Дубового». Під псевдо «Жук». Я уже був на Уралі в концтаборі, коли в 1945 році мій брат загинув у бою з червоними катями, писала сестра.

Коли мене привезли у Рокитне у капезе, нас охороняли поляки і на слідство вони водили. На слідстві мені перебили ключицю правої руки і перебили ліву ногу. Із Рокитного моя дорога з Сарни-Рівне, тюрма №3. Там мені дають 10 років і 5 поразки. Із Рівного — Вологда, Великий Устюг. Канал строїли на річці Сухона. Із Вологди — на Урал, м. Свердловськ. З Свердловська під Воркуту у Хамярю. І там, я думав, моє життя закінчиться. Но, слава Господу Богу, остався живий. Ніхто не повірить: нас годували у Хамярю людським м'ясом. Раз ми прийшли з роботи, пішли у столову, обідаємо. Зо мною сидів хлопець з Ленінграда по прізвиську Віктор Сараєв. І він крикнув: «Ребята! Чим нас кормят!?» Стали дивитися у його миску. Я побачив два нігтя з руки чоловіка. Чоловік 8 не стали обідати, а інші обідають... От що кати робили з нами. Було багато випадків, що в

чекати настільки України.

Скажу ще про мого однокласника Бричка Кузьму Євдокимовича, який мав псевдо «Черешня». Він був чотовим. Коли мені сестра писала у табір листи, то сповіщала, що «Черешню» не уловили, дає прикурити червоним катам. Мені розказували люди, коли я приїхав у своє село Карпилівку, про Бричка Кузьму — «Черешню», що Москва давала 20 тисяч карбованців, як хто його піймає або уб'є. 1952 року сексоти-зрадники Кузьму «Черешню» убили, цілу ніч гуляли і пили. Одного сексота, який учавував у тому вбивстві, мені люди показали. Я до того сексота підійшов, поздоровкався і кажу йому: «То скажи, Адаме, чи солодка була кров «Черешні» і скільки ти одержав грошей за Кузьму?». А він каже мені: «Скажу по правді, два стакани горілки випив — більше нічого». Пом'янули «Черешню». А потім він каже: «А яке твоє діло? Ти своє відсидів, ТО Й МОВЧИ». Я йому більше нічого не міг сказати. А що я міг сказати тому яничару-сексоту?

Кузьма «Черешня» при польських окупантах закінчив 7 класів школи, дуже був мудрим хлопцем і героїчним. «Черешня» лежав 2 дні убитим біля сільради, а потім кати труп «Черешні» забрали у Рокитне. Де могила його, ніхто не знає.

Сестра «Черешні» Анна Яремчук була вивезена в Іркутськ, на Сибір. Зараз вона живе в Харківській області, Красноградському районі, селі Попівка.

БРИЧКО Яків Йосипович.
м. Запоріжжя, Верхня Хортиця, вул. Дем'яна Бідного, 7.

Передрук з другого випуску збірника «Із криниці печалі», видавництво «Азалія», 1996 р.